

R 54. A - 16364
TEMPLVM DOMINI SACRVM
HERMANNICVM.

Herrans Helgha Tempel

Hermans Kyrkia

Thet är:

Een Christeligh Inaugurations Predi-
can / vthl den länge försallne / och
igen / aff G. N. och Excell.
Feltmarskalken /

H. Herman Wrang-
gel restaurerade och reno-
verade

Hermans Kyrkian i Allentack.

Åff Christi Ord Luc. 19. hållen den 15. Maji. Anno
VVrangeLIVs (Carls Heros Generos / Vs AV lils
TempLa sVls Arts sacra CLVere sacle.

aff

ERICO JOHANNIS Falk / Gudz

Ordz tienare i Marssuen.

Tryckt i Dorpt Åhr 1642.

Anna Jönckhans mig föräppte aff v. Nils Jönckhans
den 22. Xbris Åhr 1642. i Stockholm.

H. N. och Excell. den Höghwällborne
Herren/

H. Herman Wrangel / Her-
re till Schokloster / Lersholm och öf-
fuerpählen. Riddare. H. R. M. och
Sweriges Cronas Rikz Råd / och
Fältmarskalk.

Sampt/

H. S. N. den Höghwällborne Erwn /
Frw 'AMALIAE Borne Grefswinna till
Nasowen / Vianden / Diez och Laxenellens
bogen / Erw till öffuerpählen / Schoklo-
ster och Boglösa.

Min Hödhgunstige Nådhyge
Herre och Frw /

ödmunkeligen och tiensteligen offererar
och dedicerar jagh denna migh uppä-
lagda Inaugurations Predican /

ERICVS JOHANNIS Salsk.

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU

629435985

Wår låsom 1. Reg. 5, 5. och 1. Reg. 1. Reg. 5.
8, 19. såsom och 1. Paral. 23, 10. 1. Reg. 8.
huru Gudh opwäckte then hög- 1. Par. 23.
wisfa Konungen och Herren Salo-
monem, att han Gudt till åhra /
boning och sätte / och Gudz helga
Sörsambling till nytto och siälegagn / lät opbyg-
ga thet härliga och understiöna Jerusalems tem-
pel / som han sielff bekänner och säger / 1. Reg. 8, 1. Reg. 8.
13. Jagh haffuer byggt itt hws tigh till boning /
itt sätte att tu skal booo thet till ewigtidh. Och
när Templet färdigdt war / gick Konungen tist op
och heela Israels meenigheet / som sigh till honom
församblat hade / sampt Presterna och Leviterna.
Och altså wisade the Herrans hws / Konungen
och all Israels barn 1. Reg. 8, 63.

Och huru storligen frögdade sigh Gudz Sör-
sambling öffuer thetta hws et och boningen / och
öffwer then saliggörande Gudztiensten / och sade
medh Konung Dawid Psal. 84. Huru lustige
äre tina boningar H E X X E Zebaoth. Min
siäl längtar och trångtar efter Herrans Gårdar.

A 2 Min

Min kropp och själ frögda sig vñt leffuandes
Gudi. En fogelen haffuer funnit itt hws och swa-
lan sitt boo / ther the sina ungar leggia: Nemli-
ga / titt altare Herre Zebaoth / min Konung
och min Gud. Salige äro the som i tino hws
se boo / the loffua tigh till ewigh tijdh / Sela.
Och med lust / frögd och glädie till samma hws
Ef. 2, 3. och Herrans tempel opkommo och sadhe: Ef. 2, 3.
Kommer och låter oss gå oppå Herrans bergh /
till Jacobs Gudz hws / att han lærer oss sina
vägar och wij wandrom på hans stigar. Och
med then Konungzlige Propheten David Psal.
Psal. 42. 42, 5. Jagh wille gerna gå med hepenom och
med them wandra till Gudz hws med glädie.

Altså haffuer och nu Gudh opwäckt H. N.
och Excell. then högwälborne Herren Seltmar-
skalken Herr HERNAN WRAUNGE
Ego. Att han Gudi till ähra / boning och säte then
Christeliga Församlingen till opbyggelse / nytto
och siälegagn / haffuer låtit opbyggja / renovera
och kosteligen bepryda thetta Herrans hws och
Tempel / som i många år sammerligen haffuer ö-
de legat. Om hwilket H. N. och Excell. med Sa-
lomone wäl säha kan: 1. Reg. 8, 13. Jag haffuer
byggt itt hws tigh Herre till boning / itt säte att
tu skalt boo ther till ewigtijdh. Öffuer hwilket
Herrans

Herrans Tempel / boning och säte / thetta Christe-
liga Estniska församlingen sig billigdt frögda må
och säha med then konungzlige Propheten David. Psal. 84.
Huru lustiga äro tina boningar HERRE Zeba-
oth. Min själ längtar och trångtar effter Her-
rang Vårdar: Min kropp och själ frögda sig vñt
leffuandes Gudi. En foglen haffuer funnit itt hws
och swalan sitt boo / ther the sina ungar leggia /
nemliga / titt Altare Herre Zebaoth / min Ko-
nung och min Gud. Salige äro the som i tino
hws se boo / the loffua tigh till ewig tijdh / Sela.

Till hwilket Gudz hws och Tempel / the och
här effter gerna gå skole och säha: Ef. 2, 3 Kom-
mer och låther oss gå oppå Herrans berg / till
Jacobs Gudz hws. Och med Konung David
Psal 42. Wij welom gerna gå med hepenom och
med them wandra till Gudz hws med glädie.
Och effter säson wij med huar androm till detta
herrans hws och tempel wegångne och förreste
ärom / att wij thet med Gudz krafftiga Ord och
högwärdige Sacramenten, och med våra hjer-
tans innerlige och andechtige böner / sampt med
Gudelige Psalmer / Loffsonger och Wälskingan-
de Musicalische Instrumenter till itt rätt Gudz
hws boning och säte Inaugurera, helga och wisa
welom: derföre welom wij nederfalla och våra
Hertans

Psal. 95. Hiertans kunda böna in för then aldradögste Gud
2. Reg. 8. somt himmelen boor / ödmjukeligen bidandes / att
han våra böner wille höra / thetta Shrifselige
wärket biswäna och wällsigna &c.

Textus Luc. 19.

Nå gick han in i Templet och
begannte vthdriffua the ther
inne sålde och köpte / säjan-
des till them: thet är skriff-
wit / mitt hws är itt Böneshws / men
i haffuen thet gjort till een röffuare kulo.
Och han lärde hwar dag i Templet.

Offtelige och Vthwalde i Herra
nom Christo / then helghe och
högdv vplöste Apostelen Paulus
han förmanar oss och alla Christo-
na menniskior / att wij för all ting
stolom oss thär om winläggia
och beslijta / att wij rijskeligen och öffuerflödiligen
kunde haffua och behålla Gudz ord hoos oss / sä-
Col. 3. gandes *Coll. 3, 16.* Låther Gudz ord rijskeliga boor
vthi eder. En Gudz ord är wijsheetenes brunn /
Syr. 1. *Syr. 1, 5.* Een lycta för våra fötter och itt
hws

lits på våra vägar *Psal. 119, 105.* Ja thet är *Psal. 119*
een Gudz krafft allem them till saligheet som troo/
säger S. Paul. *Rom. 1. 16.* Thersfore haffua the *Rom. 16*
Helge Patriarcher och Propheter / Christus och
hans Apostlar / alla tijder / all mögelig flit an-
wende / att Gudz ord måtte bliffwa oppehål-
let och vtsprjdt / lärt och söckunnat öffuer heela
werlden / som Christus sielf befäller / sehandes:
Marc. 16. Gudar uthi hela werldena och Pre- *Mar. 16*
diker En ingelium allom Creaturom. Öffuer hwilo-
kens ömskeliga vthspridelse och foregång / then ko-
ningzlige Propheten David sig högeligen frögdar
och säger: *Psal. 19, 4.* Innet måål eller taal är / thet *Psal. 19*
man thetas röst icke hörer / thetas snöre går vthi
all land / och thetas taal in till werldenes endar
och S. Paul. säger *Rom. 10. 18.* haffwa the icke *Rom. 10*
hördt thet i thetas liwd är hw vtgånget i all land
och thetas ord / till werldenes endar.

För then orsaken skull haffwa och våra Sa-
liga Förfäder / med stor omkösning och flit / kyr-
kior och tempel / på wisä orter / rum och ställe op-
byggdt / och them med nödtorffige Intrader och
inkomster försorgdt och försedt / och der till wise
tijder beramat / på hwilke the äro komne till sam-
mans / then Saliggjörande Gudztiensten opwach-
tat / och med then S. David sig vthi Herrens hel-
ga bo

Psal. 84. ga boning och Tempel frögdat och sagde Psal. 84.
Huru lustig: äro tina boningar Herre Zebaoth.
Mijn siäl längtar och trångtar effter herrans
Gårdar: mijn kropp och siäl frögda sig vthi less-
wandes Gudi: En Foglen hassuer sunnit itt hws/
och swalan sitt boo / ther the sina vngar leggja:
Nembligen / titt Altare Herre Zebaoth / min ko-
nung och min Gud. Salige äro the som i tino
hwse boo / the lossa tig till ewig tid / Sela.

ge och wäll leffwa / Gudi till åhra och hans Ghris-
teliga Kyrkio och församling till upbyggelse och
förfördring:) Såsom ock then Kyrktian Boglösas: Boglösas
med Fenster / Altaar och Orgor lätit hårligen och
wäll ornera och bepryda.

förnya / genom sin tienare och Förwalter Wäll-
achtad och Manhaftig Hans Groll / hwilken thet
ta Christeliga werket med flit pådriffue haffuer /
och haffwer H. N. och Excell. öffuerbemålte Kyr-
kia med itt kosteligit Altare / Predikestool / tre
Klockor och andra herlige och tillhörige requiritis
och ornamenter / prissligen och wäll lätt ornera
och bepryda: såsom och samma Kyrkian med itt
Nötorffigt Pastorat och kyrkioland donerat och
beneficerat. Så att man för ten skull H. N.
och Excell. till een ewig ihogkommelse och ämin-
nelse / nu här efter wäll och med god städsl må
falla henne / Hermans Kyrkia.

Och alt sådant haffwer H. N. och Excell. gjorde
Gudi till ära / och till thenenda / att Gudz ord ris-
feliga här på thenna orten må boo / utspriidt och
Predicat bliffwa: såsom och att herrn Gudh
och här må haffwa sit hws / boning och säte / om
hwilket H. N. seya kan med Salomone, 1. Reg.
8, 13. Jag haffwer bygde itt hws sig till boning /
itt säte / att tu skalt boo ther till ewig tid.

Hwilket / i sanning / är itt Christeligit och
Gudi well behageligit werck 1. Reg. 8, 18. som
lender hans Gudomelige namne till pris och ä-
ra / hans helga Englar till frögd / och then Chri-
stelige församlingen till upbyggelse och sielagagn:
Såsom

Såsom och H. N. och Excell. sampt H. N. hög-
lofflige familia och Elskelige Luffzarswinger och
posteriter till itt odödeligit namn och berömmelse /
och följer der oppå een tnnelig och ewig wäls-
gnelse.

Wij welom för den skull nu här efter gern
wandra med hopenom till tetta Herrans hws
med glädie / och seya med Konung David Ps. 42. Psal. 42.
Jag wille gern gå med hopenom / och med them
wandra till Gud; hws med glädie: och med Esa. Es. 2, 3.
2. 3. Kommer och låter oss gå oppå Herrans
berg / till Jacobs Gud; hws / att han lærer oss
sina vägar och wij wandrom på hans stigar.

Och efter såsom mig owärdig / thenne Inau-
gurations Predikan / alt här till att holla opdra-
gen och oppålagdt är aff H. högw: M. JO-
ACHIMO IHERINGIO Biskopen i Reuel:
Thersöre haffwer jag och Gudi till ära och H. N.
och Excell. sampt H. N. höglofflige familia till is-
hogkommelse och berömmelse / henne godwilligen och
gern welat oppå mig taga.

Wij welom för den skull och Gud; then H.
Trefaldigheek namn / stunda oss till sielsswe Tex-
ten / och honum och itt stycke forteligen och een-
faldeligen öffwerlöpa / och besee hwad Jsswer Her-
ren Christus haffwer och drager öffwer sitt Tem-
pels wane

påls wandhåra och ofelgande / och med hwad nisse
och sligt han thet purgerar och Plägar: Lärandes
oss att wi och det samma göra skilom.

Thetta eena syncket med sina medföljande lär-
domar och Förutänning fruchtsamligen till att be-
föra / hjälpe oss then H. Trefaldighet / högwel-
signad i ewigheet.

EXEGESIS.

Circum-
stantia i.
est Tem-
pli visita-
tio.

Såht then första Omständigheten / giffwer
Euang: tillkenna / huru den Himmelske Ar-
chiebiskopen och General Superintendenten, Christo-
sus Jesus sit H. Tempel i Jerusalem visiterar
och besöker sehandes: Så gick han in i tem-
plet. När Herren Kristus på Palm Söndag
inkommer i Staden Jerusalem / då går han icke
op till Zions höga berg / eller med Konung H.
rode till hans konungslige Slott och Fäste: en hel-
ler med Pilato till hans Furstliga hws och Pal-
las: utan han opgår strax till Herrans H. hws
och Tempel och säger med Konung David: Herre
sag haffwer tings hws boning får / och det rum
ther tin åhra boor. Giffwandes der med tillkenna
att han icke war en Verldslig / och en Ande-
lig Konung / en konung öfwer alla Konungar.

Apoē.

Apoē. 17. 1. Tim. 6, 15. Een Konung hwilken
Herren Gud haffwer insatt på sitt helga berg Zi-
on. Psal. 2, 6. hwilkens rike icke war aff denna
werlden / som han sielffwer swarade Landz-
dingen Pontio Pilato. Joh. 18.

Sij denne Andelige Konungen / han ingår
i sitt helga Tempel i Jerusalem / hwilket heliga och
understödna tempel konung Salomon honom till
åhra och boning hade opbyggia latt / som han
bekenner och säger 1. Reg. 8, 13. Jag haffuer
byggt ett hws mig till boning / ett säte att tu skäl
boo ther till ewig tid.

Till thetta sit konungslige säte och andelige bo-
ning / hasteliga opgår denne Himmelske och An-
delige åhrones konungen Herren Zebaoth / stark
och mechtig i strid Psal. 23, 8. Och samma sitt
hws och tempel såsom een Himmelsk Archiebiskop
och General Visitator besöker. Här fullbordas nu
hwad som Malachia många hundrade åhr till-
förenne om honom Propheterat hade och sagde.
Mal. 3, 1. Och med hast skall komma till sit tem-
pel Herren den i söken / och förbundzens Engel
then i begären.

Wi läsom Luc. 2. huru denne Himmelske
Archiebiskopen och General Visitatören Kristus
Jesus strax uti sin yngdom / när han war twi-
tolff åhr /

Joh. 1.
Mat. 21.
Luc. 19.

Circum-
st: 2. est
vendentium
& e-
mentium
objectio.

Joh. 2.

tolff år / med sina Kiere Förälldrar upgår till
Jerusalem och ther holler een *visitation* i sitt h.
Tempel / sättiandes sig mitt ibland te lärare / hö-
randes och frågandes them / så att alla de honom
hörde / förundrade sig / och förskrektes öfver
hans förstånd och svar. Men nu vti sit Pre-
dikoembetes tid wid pass på halff fierde år till
giörandes *visiterade* han tre rector Jerusalems
Tempel / som wi låsa kunnom Joh. 1. Mat. 21.
Luc. 19. och hölt ther een *Christelig reformation*
i det att han vedreff the ther inne sålde och köpte /
som Euang: vti den andra Omstendigheten för-
måler och säger: Och han begynte vth-
driffua the ther inne sålde och köpte.

När then himmelske Erchieffskopen Christus
Jesus kommer till sitt h. Tempel i Jerusalem /
och alt ther seer / befinner och förnimmer / huru il-
la Judarna och de öffwarste Presterna ther hade
hws höllit. Och huru the vtaff Gud: hws och
h. Tempel hade giordt itt k öpmans hws / fiötte
bod och fremmare wänting / som wi wiðare låsa
kunnom. Joh. 2. 14. Huru the i Herrans tem-
pel drefuwe sin köpenskap / handel och wandell
och sålde ther Oxar och Koor / Kalfuar och Säär /
Owsoor och allahanda diwr / som man till offer
behöfde

behöfde: hwille Oxar och Koor / Kalfuar och
Säär. Ec. the Öwerste Presterna för en billig
Penning hade lätit vp- och inköpa / och them se-
dan ther i Jerusalems Tempel hade tillfaals / vth-
månglade och på thet dhraste försälde at dem frem-
mandom / som longwåga komne woro / till at off-
ra och sin Gudztienst i Jerusalems Tempel / för-
rätta: Betræktandes intet *Loci Incompetentiam*,
att man på en så helig ort / sådant sig ingalun-
da företaga borde / utan fast heller seya med Pa-
triarchen Jacob Gen. 28, 17. thetta moste wåra Gen. 28.
ett helige rum / ty här boor wisseliga Gud / och
här är Himmelens port.

När Christus för den skull till sitt h. Tempel
bekommer och een sådan *abominabel*, singgelse och
Gudz Tempels wandra och ohelgande seer och för-
nimmer: Sij / så optendes och brinner han aff
Gudomelig nist och Ifwer / öfwer sitt h. Tem-
pels ohelgande och wandhro: griper för then skull
till ena gissel som Joh. 2. 15. förmåler / och med
Gudomelig ifwer / slår / föser och vedriffwer alla
the ther inne sålde och köpte. Thenna Christi if-
wer är icke nogen g meen Predikans werck / att
han sina motwillige och ohörsamme åhörare med
gissel / hugg och slag må öfwerfalla / vrföda och
straffa: utan thet är en Gudomelig ifwer. Vthaff
en så

Jacob Horica

1. Mosi

Exod. 2.

2. pms

Num. 25.

3. Pha

1. Reg. 18.

Circum-

stantia 3.

est facti

defensio.

en sådan iswer optändes Moyses när han gick ut
till sina bröder the Hebreer och fångna Israeli-
ter och såg theas tunga / och wardt warse att
en Egyptist man slog hans broder en aff the he-
breer. Si då förifrade sig Moyses the otöffuer
och ihjällslog den Hebreeste Mannen / *Exod. 2.*
12. Aff en sådan iswer optändes Presten Pine-
has när han såg huru den oförskämda sporka-
len och hoorkonan vthi heela Israels meenighets
åsyn ingingo till att bedrifiwa theas horerij /
öffwer hwilket heela menigheten aff Israels barn
greto bitterligen in för dörne aff witnes bördzens
Tabernakel. Tog för den skull en kniff i sina
hand och gick till och stack dem både genom the-
ras bröst och draap them.

Med en sådan iswer optändes Propheten
Elias när han the affgudiske Baals Prester drap
och slachtade. *1. Reg. 18. 40.* Si / sådane Ex-
empel och Heroiske dathet äre of förestälte / tke
till att imitera och efftersölja / vthan till att se /
huru Gud vnder tyden / sina vunders män hafuer
opväckt / sin Gudomelige åhra till att förswara /
och dem ogudachtigom till att styrka och dempa.

Vthi then Eridie Omständigheten förstå
ler Euangel: Huru Christus denna sin iswer och
Heronka gerning defenderer och förswarar aff
then s.

then s. skriffte seyndes: Thet är skriffuit:
Mitt hws är itt Bönchws. Thesse ord
tager Christus aff Propheten the Gudh så sä-
ger: The samia kallia hafwa till mitt helga berg / *Esa. 56. 7.*
och skall glädia the vthi mitt bönchws / Och the-
ras offer och brenoffer skole wara mig tacknem-
blige på mitt Altare: ty mitt hws kallas itt böne-
hws allom folkom. Med hwilke ord Herren Chri-
stus oss vill påminna / till huad enda / Guds hws
och Tempel äre opbygde: nemligen till *Oratoria*
och Bönchws / att man the tillsammans kom-
ma skall till att bidia Gud om nåd och lyndernas
förlåtelse om lycka och welsignelse i Läre. Wäre. och
Näreståndet &c. såsom och till at tacka Herrans
namne / när han oss bönhördt och hulptit hafwer
som then Konungzlige Propheten David säger *Psal. 122.*
Psal. 122. Jerusalem är bygd att thet skall wara en
Stad the man tillsammans komma skall till att
tacka herrans namne. Och oansedt Herren Gud
han wära böner / på alla orter / rum och ställe /
wäll optager och hörer: Såsom han hörde Mo- *Exod. 14.*
sen wid thet röda hafwet: Manassen i fengelse.
Danielem i Yehone fwan *Dan. 6.* Och hans
stallbröder / Eadrach / Mefach och Abednego i
den Babiloniska brinnande ugnen. *Dan. 3. 19. Dan. 3.*
S Och 70.

Jon. 2. Och Jonam vthi Hwaalsfiskens buuk Jon. 2. Ed
är dock likväl Herrans hws/ Kyrtier och tem-
pel i synnerheet till itt Gudelighit andacht och
Christeliga böners almenne bruf och öffwande
opbyggde och förordnade/ att wij der alle skolom
tillsammans komma till at utgitta våra böner
in för den Aldrahögste Gudh/ som han oss för-

Deut. 12. nimma låter/ Deut. 12. 11. Och när wij så-
lunda alle tillsammans i gemeen/ med itt herta
och mun åkalla och tillbidia Gud/ så äre våre
böner teste krafftigare och mecktigare/ och tränga
sigh ep genom skyn/ så att Herren sem i Himmelen
boor/ han oss bönhörer och hjälper. 1. Reg. 8.

1. Reg. 8. Wårdare säger Herkmannen Christus:
Men i Hasswen gjorde thet till een röf-
ware kulo. Meckta flagelge ord äro des-

se/ hwilke äre tagne aff Propheten Jerem. 7, 11.
Jerem. 7. der Gudh säger: Hållen i rå thetta hws/ som
effter mitt namn nambdt är/ för ena mördare
kulo? Med hwilka ord/ Gudh Ande flagar öfuer
det ogudachtiga Judasolket och ännu i dena dag
öfuer allom dem som Herrans h. h. s och Tem-
pel wanåhra och ohelga/ och sådana helige rum och
orter/ ther Gudh ihens Aldrahögstes helga wä-
nig och boning är. Psal. 26. 8. och ther hans

aldras

aldraseligaste namn borde tillbidias och åhras/
medh otillbörligh wert/ handel/ wandel och sö-
rehaffwande ohelga/ oskåra/ wanåra och för-
derffwa/ hwilket icke allenast skeer/ när een o-
barmhertig Siende her öfwer går/ och Herrans
helga hws och Tempel med Eld och brand jäm-
merligen ruinerer och förstörer och gör thet till
en mördare kulo Jerem. 7. Vthan och när Jerem. 7.
Landzens egna inbyggare alt här tillsammans
komma till att bedruffwa theras affguderij/ till
bidia de framledna helgon/ offra Affgudomen/ och
annor singgelse widskepelse/ och misbruuk vti Her-
rans h. Tempel öfua och förhanden haffwa/ och i
så måtto thet ohelga/ wanåhra och förderffwa:
Men the som thet göra/ dem will Herren Chri-
stus/ vthi sin grynnehet hemsökia/ ifrån sig vth-
piffa och fördriiffwa/ straffa och förderffwa/ som
Gudh Ande säger 1. Cor. 3, 17. Hwilken Gudh 1. Cor. 3.
Tempel förderffwar/ honom skall Herren för-
derffwa.

Vthi then Siende Omständigheten låter Circum-
Herren Christus ihem och oss/ enteligen see och stantia 4.
förutnima till huad egentelig endha och bruuk est veri-
Herrans hws och tempel opbyggde åhre/ Rum genuini
ligen/ icke allenast till Oratoria och bönchws/ Tēplorū
sem wij hördem vthi den tride omständigheten/ usus de-
monstra-
tio.

S ij att wij

att wi i ther tillsamman komna skolom till att
tala med Gudh genom våra böner: vthan och
så till *Auditoria* & *Concionatoria* ther wi skun-
nom tillsamman komna till att Predika och Läs-
ra Gudz Saliggjörande ord/ och Herrans namn.
Psal. 122. pne tacka som Konung David säger Psal. 122.
Jerusalem är byggt / att thet skall vara en stad
ther man tillsammans komma skall: tist Elech-
terna upgå skola / menbliga Herrans Elechter
till att Predika Israels Folke/ till at tacka / Her-
rans namn / der Herren Gud och hans K. Son
Christus Jesus sielfwer vthi Predikar och lärer ge-
nom sina trognamnas mun Mat. 10. v. 20.
Matt. 10. Luc. 10. Luc. 10. 26. Altså predikade och lärde Herren och
Luc. 10. Gressaren Christus här sielfwer Personlig vthi
sitt helga Tempell i Jerusalem som Euangelisten
säger:

Och han lärde hwar dag i Templet.

Sw nämare hans Passion och dödsfund-
nallades / sw flitigare och oförtrutnare haffwer
Herren Kristus sig med bön och predikan vthi
Herrans Tempel alltid gerna sinna lära: lä-
randes oss der med att thet är then bästa Mor-
tis meditatio och beredelse till döden / att wi oss
vthi Gudz ord; flitige hörande / effwerwägan-
de och

de och betrachtande / med bön och åkallan i Her-
rans hws och Tempell gerna sinna lära och seja
med Konung David Psal 27, 4. Jtt beder Psal. 27
Jag aff Herranom / thet hade jag gärna / att jag
i Herrans hws bliffwa in i alla mina Lifsz-
dagar: till att skoda then sköna Herrans Gudz
tienst och besökia hans Tempel. Och Psal. 84. Psal. 84.
Huru lustige äre tina boningar Herre Zebaoth /
min Siällångtar och trångtar effter Herrans går-
dar &c. Och Psal. 122. Jag glädes i thet Psal. 122
mig sagdt är / att wi skulom gå in vthi Her-
rans hws. Och med Konung David aff den
Psal. 42 5. Jag wille gerna gå med hopenom Psal. 42
och med them wandra till Gudz hws med glädie.

Loci Communes.

W ill thet första see och lärom wi här vtaff / at
Christus Jesus han är sin Christeliga Kyr-
kios och församblings rätta och Himelska Arch-
ebishop / General Visiutor och Öffwersta Prest: Heb. 5. 6.
hvilken henne visiterar och reformerer / och ifrå Heb. 8.
all synagelse / Affguderij och misbrunk purgerar
reclar och städar / och alla affgudiste Köpmän
och Krämmare / med theras Indulgentijs / Ab-
S iij lahr: 17

lagbreeff / Slålemesser / affguderli och salsta läro
 bepiskar / söfser och förjagar: Alltså vthdreeff /
 söfste och förjagade han här vtast sitt h. Tem-
 pel the affgudiske och ogudachtige Judar / och al-
 le the ther inne sålde och köpte. Alltså vthdreeff
 söfste och förjagade han fordom / genom then h.
 Gudz mannen D. *Luciferum* de Romeriske Ju-
 dar / affgudiske Papister och lätsfärdige Munkar
 vthur the reformerade församlingar i Tyskland /
 hwilka fordom medh Påvens och the Östwersta
 Presternas *Consens* och bewilljelse länge nog ha-
 de vthi Gudz Kyrkia och Församling vprättat
 thetas wexlebänckar / och driffwit sin andeliga
 köpenstap / sålde Ablaghbreeff och Slålamässer /
 syndernas förlåtelse / Gudz nåde / och det ewiga
 Lifswet för Penningar / hwilket för Penningar
 intet säljas kan. *Esa. 55. 1.* Ty alt hwad een
 Syndare aff dem begära will / thet sälja the för
 penningar / som en Påwisk Poeta *Mantuanus*
 benembd der om skruffwer och säger:

- - - - - *Venalia nobis*
Templa, Sacerdotes, Altaria Sacra, Corona,
Ignes, Thura, Preces, Caelum est Venale Deum.

Thet är Påwen i Rom han tigh säljer thår /
 Himmel / Jord / Gudh och alt huad tu begär,

Alltså

Alltså vthfände *Albertus Archiebiskopen* i
 Mennz Anno 1517. med Påvens *Leonis X.*
Consens, en oförskämnd *Dominicum* och Munk /
 Johan Tezel benembd / hwilken här och ther op-
 slog sina wårlebenskar / kring om det Romeriske
 Riket och sålde folkena syndernas förlåtelse för
 Penningar såhändes: Så snart Ablaghpenning-
 arna woro inkastade vthi hans främmare lä-
 da / så snart skulle siälarna springa vthur skietz
 Elden: Men then h. Gudz mannen D. *Lu-*
therus han omkullstötte hans wårlebenskar och
 sade till honom såsom J. *Petrus* till then trull-
 karlen *Simonem Magum Act. 8. 20.* thet tu Act. 8.
 fördömd worde med tina Penningar effter tu
 menar / att Gudz gåfwa kan fås för penningar.

Alltså haffwer och then gode Gud / vthi wår
 tiid opweckt then dyre Gudz Mannen och Glor-
 wördige Kriigzhielten / *Gustavum Adolphum*
Magnum, Saligh och Höglöflig heos Gudh
 i äminnelse / hwilken en Christelig reformation
 haffwer hollit vthi thet högdet beplågade Tyskland
 och med Hårsköld / währ och wapn vthpisskat / söst
 och förjagat de affgudiske fiöpmän och krennare
 på monga orter i Tyskland / så att thetas wa-
 rur nu (thes Gudhi skee Loff) inthet mera
 heos oss vthi the Euangeliske Församlinghar
 gälla. Hwilket Gudz Ande them längdt till-
 fören

Apoc. 18.

förenne haffwer Propheterat och sagdt genom then högdtslygande Euangeliste Önnen *J. Iohannem Apoc. 18. 11.* Och Köpmennerna på Jor- denne skola grata och söra wid sig sielfwa / att ingen köper theas warur meer.

3. Iuka mätto haffwer och nu *H. R. Maj:* wår Allernådigste Drottning och then högloffli- ge Konungzlige Regeringen / en Christelig och högnödig reformation, Lyckeligen och wäll anfan- git och påbegynt / vthi Ingermanland / genom then högw: och Höglärde Herren *M. Henricum Stab- litz*, wällförordnat Superintendent öffwer Inger- manland och Allentack: Then Aldrahögste Gud / samma Christeliga werket kraffteligen wellsigne och bittwåne med sin *H. And*a och förhjelpa det till en önskelig enda / sino helge rampne till pris och ähra / sin Christelige församling till ochwidgelse och thet arma willfarande folcket till ophysning / ewig welfärd och salighet.

2. Till thet Andra skolom wij här achta / mer- lia och lära / hwarföre våra Kyrkior och Tem- pel Gudz hws och wåningar kallas: såsom och hurulunda och på hwad sate och wijs man them till Gudz hws och Tempel mangawera och wijsa skall.

1. Kallas the Gudz hws och wåningar /
effter

effter såsom Herren Gud sielff sådane helige rim- och ställe haffwer ochwaldt / att hans rampn ther boo skall *Deut. 12, 11.* och oss befallat them *Deut. 12.* opbygga och wid macht hålla / som Cores Ko- nungen i Perien läger: *Neh. 1. 2.* Herren Gud *Nehem. 1.* i Himmelen haffwer giffwit mig all Rufe i Van- den och haffwer befallt mig bygga sigh ut hws i Jerusalem. Altså opbygde Moses / effter Gudz befallning thet herligha och sköna Tabernakiet / *Exod. 36. & 40.* Altså opbygde och Salomon *Exod. 36. & 40.* thet under sköna och vthi hela Werlden wijsat be- kante Jerusalem Tempel. *1. Reg. 8.*

2. The kallas Gudz hws och wåningar / effter såsom Herren Gud der sammesteds sins rampns äminnelle sticket haffwer. *Exod. 20.* *Exod. 20* *Psal. 26.* *Apoc. 21.* *Apoc. 21.* *Esa. 31.* 24. ther vthi boor / *Psal. 26, 8.* 3. vthi then sin Eld och Vgn haffwer *Es. 31, 9.* och the äro hans / han regerar ther i me medh sitt *H. Ord* och Sacramenten.

3. Kallas the och Gudz hws effter såsom the ähro honom Consecrerade, wijade och helga- de wordne. Hwilket wijgande skeer icke medh Papisternas wijswain Emörseolho / en heller att man *More Papistico* bring kyrkian här omgård med en staff och slår på dören / bespränger alla fensier och hol med wijswain / och hwad the Pa-
pister

pfiffte wijskepelige Ceremonier mera wara kunn-
de: vthan wåra Kyrtior the warda wijsde och
helgade. 1. Med thet heliosamma Crefem, Gudz
saliggjörande ord och bönen/ som S. Paulus sä-

1. Tim. 4. ger: 1. Tim. 4, 5. thet warder helgat genom
Gudz ord och bönen/ ty Gudz ord thet hastwer
kræfte och werkande med sig till saligheten/ som
S. Paulus säger: Ja thet är Lifszens ord Joh. 6.
och then retta wälluchtande Balsam/ som neder-
flyter aff then Christeliga Kyrtiones huffwud och
öfwersta Prest Psal 133. som wedergwecer sjä-
len och fröjdar hiertat. Psal. 19,

The warda helgade och wijsde. 2. Medh
then helga och heliosamma döpsens kræftigha
wisewatn/ om är Nysa födelsens baad och then
S. Andes förnyelse/ hvilken han öfwer oss rikke-
liga och guttast hastwer. Tit. 3, 5. med hwilket
thens S. Andes kræftiga wisewatn/ han sin Chri-
steliga Kyrtio genom ordet reennar/ att hon ho-
nom en helig och ostraffelig Brud/ then ingen
feel eller skynkio hastwer/ wara skall. Eph. 5. 26.

The warda helgade och wijsde. 3. med thet
helga och högwärdiga Altarens Sacramente/
och Jesu Christi sanna Lekamen och Blod/ som
ther inne vedeckt warder: Thersöre skulom wi och
om wåra Kyrtior och Tempel/ mykt högre respekt-
ra och holla/ än såsom fordem thet Sanctum San-
ctum,

Horum, och aldrahelgast rumet i Jerusalem.
Huru högd och heligt höllo the effter Gudz
wilja och besalning thet aldrahelgast rumet i Je-
rusalems Tempel: effter såsom Nåde stolen hwil-
ken Christum betecknade/ ther inne war Ee.
Men huru mykt högre och heligare mågom wi
wåra Tempel hålla/ ther som then rätta Nåde
stolen Christus Jesus och är. Ty här hafuom
wi icke nogon skugga eller betydelse/ vthan själfs-
wa kroppen Christum Jesum. Heb. 10. 5.

Heb. 10.

The warda helgade och wijsde. 4. Med
thet Andeliga och Gudi wälluchtande Weyroth
och röckverket/ wåra hiertans innerlige och an-
dæctige böner/ hvilka äro Gudi itt wälschageli-
git Röckwerk och offer/ som upstiger och trån-
ger sig genom skynn/ och wender icke igen/ för än
then aldrahögst seer ther till. Om thetta An-
deliga Röckverket och offret talar konung Da-
uid och säger Psal. 141, 2. Min bön gälle in
för dig såsom itt Röckoffer. Ty en innerlig och
andæctig hiertans bön/ hon helgar en ort/ rum
och ställe/ som wi läsa Aet. 4, 31. Att när
Apostlarna bedit hade/ så rödes rumet ther the
och församblade woro/ och the worde alle fulle
aff den S. Ande och talade Gudz ord med tröst.

Psal. 141.

Aa. 4.

Endeligen och till thet 5. warda och wåra
Dij. Kyrtior

Kyrkior och Tempel helgade och wiigde med Andel-
 delige sköne Psalmer/ Loffsonger och Wisfor sampt
 med wällklingande *Musicalische Instrumenter*;
 Med hwilen war Andeliga och wällklingande
Musica wij Herren Gud beweecka och till oss locka
 med sina *H. Englar* / att han sitt *H. Tempel*
 med sin klädesfäll vpfyller / som Esaias Prophe-
 12a. 6. 1. ten skriffuer seyandes *Es. 6, 1. & seqq.* vthi det
 åhret / då Konung / *Isa* bleff död: Då jag Her-
 ren sittia på en hög och herlig stool / och hans klä-
 desfäll vpfylte Templet. *Seraphim* stod o öffuer
 honom / hwar therä hade sex wingar / med två
 beteckte de sin Anlete / med två betäckte de sina
 fötter / och med två flugo the / och den ene ropade till
 then andra och sade: Helig / Helig / Helig är
 Herren Zebaoth. Hela Jorden är full med hans
 åhro / så att öfre dörftecken bäst Wade aff theras
 roeps röst och hwiset war fullt med röst. Ja /
 med samma war Andeliga och wällklingande *Mu-*
sica frögde wij oss sielfwa och de onde Andar i
 från oss bortdriffwa och föriaga / som wij vthaff
 Konung *Sauls Historia* nog sampt see och affsta-
 2. Sam. 16. ga kunnom. 1. Sam. 16.

Sij / mine elskelige / itt sådant maner och
 aart Kyrkior till att *inaugurera* och wiisa tagom
 wij vtaff the *Orgonible Trene Kyrkiowigning*
 gar i

gar i thet gamla Testamentet. Såsom aff
 Witnesbördens Tabernakels wiigning. *Exod. 40.*
 40. Aff Jerusalems Tempels wiigning i Ko-
 nung *Salomons* tids: o h aff thet andra Jerusa-
 lems Tempels wiigning / hwilket efter thet Ba-
 byloniska fångelse opbyades / som wij läsa kun-
 nom der så står: *Neh. 6. 16.* Och Israels barn
 Presterna / Lewiterna och andra sengelsens barn /
 höllo Gudz hws wiigning med glädie. Och off-
 rade i Gudz hws wiigning hundrade Kalffwar / två
 hundrade Lamb / fyra hundrade Boekar / och till
 Syndoffer för hela Israel / tolf getaboekar efter
 stebternas taal i Israel. *Neh. 6.*

Till thet Tredie och Yttersta haffwom wij
 här vthaff en förmaning / att om lyckeligen och
 wäll vthi en Stad / Land och Rike tillgå skall
 och allahanda syndasiraff och Landzplågor stola
 affwende warda / då moste man för allting / eff-
 ter Christi Exempel / Gudz hws / Kyrkior och tem-
 pel vthi granna acht och wyrdning haffwa och
 holla / dem Christeligen reformera, purgera och
 rensa ifrån falsk Lära / Affguderij / Widskepelse
 och misbrukt såsom och allahanda synder och mis-
 gerningar med fullt allwaar siraffa och affstafa:
 Men så länge thet icke steer / vthan falsk lära / aff-
 guderij / widskepelse och misbrukt sampt allahanda

D iij da syn.

Da synder sig i Städer och å Land inrista och
 inroota / gå i swang och taga öfwerhandena: så
 häffwer man intet gott till att förmoda. Och
 det warder sw lenger / sw argare och werre: Så
 som wi se wara skeedt hos Judarna och uti
 den helga Ky:rian i Österlandena / othi hwilken/
 så Arrius och andra kättare sig inristade och
 inrootade / så kommer Turken / eröfwar / bort-
 tager och förstörer then ena Staden efter then
 andra: Exempel häffwa the ock Gud bättre här
 på denna Landzorten tillförenne med tårar och
 Ziemerklagan nogsampt förnummit / huru Gud
 (för thet siemma affguderij / wiidskepelse och mis-
 bruuk / sampt för andra stoora synder och laster /
 Gudz ordz och ministerij föracht / högsård / öfuer-
 mod och yppigheete som här tillförenne häffwa
 gått i swang) häffwer heela Landet straffat med
 krig / örlig och blodz utglutelse ; Ja / låt den
 Tyrannen Zsifwan Basilwitz med en stoort krigz
 här infalla landet som för honom siöd lufa som
 en lustgård / är efter honom wordet lufa som en
 wildöckn Joel. 2, 3. Och städe semmerliga och
 allom Landzens Inbyggjarenom är illa gånget
 Hof. 4, 3. Will man för den skull säger jag / at
 uti een Stad / Land och Rike lyteligen och well
 skall jullsta och Landzens Inbyggjare well må /
 sampt

Joel. 2:

Hof. 4.

sampt allahanda syndastraff och plågor skola aff-
 twende warda: Så måste man för all ting elska
 Gud och hans helga ord / hålla Gudz hws och
 Tempel uti wördning och granna acht och wid
 macht: Them Christeligen och med itt Gudeli-
 git mist / efter Herrans Christi Ex:mpel purge-
 ra och reformera, falsk Lära och Affguderij / Ab-
 laz främ / Indulgentias, Pelegrims reesor och
 Siälamesor / sampt affguda offer / wiidskepelse
 och misbruuk / så wäll såsom ock alla andra syn-
 der och laster med fullt allwar vthroota / straffa
 och affskaffa / så will Gud wara os nådig / wåra
 murar och hws opbyggja / sin wåning och boning
 när os häffwa / och os med mycket gott welsigna /
 här Timeligen / och ther Ewinnerligen: Att så
 skee kunde / der till förhielpe os Gudh Fader /
 Gud Son och Gud then helge Ande /
 högprijsat och ährat aff os i
 från nu och i Ewigheet.
 A M E N.

παραγωγῇ.

five,

Introductio Pastoris ad Ecclesiam.

Exod. 40.
Heb. 9.

Mi låsom / mine Elskelige /
Exod. 40. och Heb. 9. Huru så
som then trogne Israelitiske Fur-
sten och Gudz tjänaren Moses /
effter Gudz befalning lät upbyg-
gia thet herliga och sköna wänes-

byrdzens Tabernakel med thes gyllenne Rök-
tare / och thet inaugurerade och wälgde Gudi till ett
heligt Tempel och boning / och lät sätta vthi samma
tabernakel Testamentzens eller förbundzens Ark /
vthi huiiken woro inlagde och förwarade / dese
treenne Memorialia wemblig 1. Testamentzens
eller Moses Tafflor / på hwilke Gudz helga Lag
och tyjo Bodord / skrefne woro. 2. Aarons
Staaß som grönskades och blomstrades och baar
Num 17. Mandell. Num. 17. 8. Och 3. Ett gyllende Em-
bar vthi

har vthi huiiko Himmels brödet eller Manna
låg / om hwilken talas Joh. 6. 31. aff hwilken Joh. 6.
Himmels Manna Moses / effter Gudz befalning
lät taga och förwara för sina efterkommande /
på thet the måtte see thet brödet / medh huiiket
Gudh theras Säder bespissade i skenne Exod. Exod 16.
16. 32. Och endtligen när Tabernaklet inau-
gurerat och wälgd war / framhade han effter
Gudz befalning Presten Aaron för dörena aff
wänesbyrdzens Tabernakel och honorn med wä-
nädde och på honom klädde the helga kläden /
Smorde och wälgde honom till Prest i Herrans
Tabernakel.

Vi äro thet helga och herliga Tabernaklet och
thes Inaugurations process förnummen wälgd be-
kymber och ähoga Herren Gud alla tider haßit
haßiwer / och än i thesma dag och så lenge werl-
den står / haßiwer och drager om sitt h. Taber-
nakel och Tempel sin Christeliga Kyrkia och förs-
samling. Och för then sull alltid upträdde
sina trogna Moses och Tjenare Christeliga / o-
rentater, Rönningar / Förfar och Herrar / hwil-
ka effter Gudz wilja och befalning / och then högt
uplyste Konung Salomons exempel herliga och
sköna Tabernakel / Kyrkior och Tempel Gudhi
till ähra och hans Christeligha församling till
E
Eghe

Salomons Exempel hertiga och sköna Tabernakel / Kyrkior och Tempel Gudi till ähra och hans Christeliga församling till Siälegagn upbygga / Inaugurera och hertigen bepryda låta. Vthi hwilket Tabernakel och Tempel / then rätta nådestolen och förbundzens Urken Christus Jesus / sig inställer och sinna låter med sin nåde och barmhertigheet / och vthi them sitt säte och helga boning haffwer.

Genom the trenne *Memorialia* Nembligh Mosis Tafflor / Aarons Staff och Himmels brödet / som vthi förbundzens Urken förwarade woro / *Præfigureras* och betecknes the Trenne hellige Stånden / som Herren Gud vthi sin Gudslike Kyrkia oppehåller. Nembligen Läre, Wäre, och Nareståndet / hwilke try Stånd Herren Gud oppehåller / och sinna nådz och barmhertigheet wingar öfuer them vthsträcker / och them med härligheetenes *Cherubim* Heb. 9. 5. sinna helga Englar beftermar och bevarar: och sin Christeliga Kyrkia och 5. Församling med gode trogne och dugelige Predikanter förser och försörjer.

Alltså haffwer then grunde gode och Allmechtige Gud och nu vpreckt sin trogne Mosen / den Högwälb; Herren / Seltmarstkallen Herr
HERR

HERRMAN WÄNDEL / hwilken thetta länge förfalua Tempel (som twisswels vthan för thet wederskyggeliga affguderii / wisskepelse och Missbruuk / som här tillförenne haffwer gåt i swangh nu i många åhr / haffwer jemmerligen legat öde och för Gååsfoot / och warit lifsa som een *Spelunca latronum* och röffware kulo) nu åter igen hertigen haffwer restaurerat och oprättat / och med itt kosteligt Altare och andra tillhörige *requisitis* och ornamenter beprydt och förbättrat / och thet på thenna dagen till itt rätte Gudz hws / wåning och boning låtit *Consecrera* och wijsa.

Vthi hwilke then rätta Nådastölen / och förbundzens Urken Christus Jesus / idag med sitt saliggjörande ord / och the högwärdige *Sacramenten* sig haffwer sinna låtit / och sin aldrabelgaste wåning och boning / alt här igen vpslagit. Öfwer hwilket wijs wäll mågom storligen frögha och siunga med then Konungslige Propheten Dawid och såna *Psal. 84.* Huru lustige äro minna boningar Herre Zebaoth / mine siäl längtar efter Herrans Vårdar: Min Kropp och Siäl frögha sig i Liffwandes Gudi / En Foglen haffwer (i dagh) funnet sit huus och swalan sitt boe &c.

E II Och så

Och såsom Moses effter Gudz befallningh
 Presten Aaron och the helga kleden Inuesterade
 och i Tabernaklet introducerade och insatte/ att
 han der een trogen Herrans Gudz tjenare wa-
 ra skulle: Vttså vill jag och nu på Gudz wägnar/
 och H. N. Seltmarskolleens goda begag/ effter
 H. Högw. Herrens Biscopens i Reuel befallning
 Introducera och insätta denne hederlige och Wäl-
 lärde Mannen Dn. Petrum Dunckanum wälls-
 förordnat Predikant och the Christeliga Es-
 niska församlingen wid Norröwen: och till en
 Predikant och trogen Herrans Christ tjenare
 och the Christeliga Esniska församlingen/
 wid themma här Hermans Kyrkian/ att han beg-
 gie Församlingerna med Gudz rena och klara
 ord och the högwärdige Sacramenten rätt/ tro-
 ligen och stiteliggen/ så försörja och föreslå skall/
 som han vill och tencker på the yttersta dagen
 the H. m. l. E. Erkebiskopen Christo Jesu/ för thes-
 sasina ombetrodda Själ/ en god reckenskap göra.

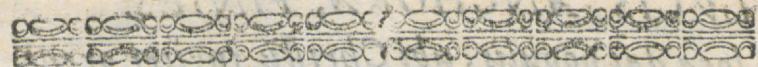
Jag vill för the skull och till ett bestemt begge
 församlingarnas åhörare/ på Gudz och wår
 Allernädigste Regerande Giffwerheetz wegnar tro-
 ligen hafwa förmante/ att the såsom fromme/
 hör amne och lydige fåår honom för sin Pasto-
 rem och rehta Siälhärde erkenna/ emottagha
 och an-

och annamman / och honom på Gudz och embete-
 sens wegnar / all hörsamheet och lydna bewissa/
 såsom och sig heder samme emot honom anställa
 och honom hans tillbödeliga råttigheet i rättan-
 tid bekomma låtas. På the att han sitt embete
 itte må göra med suckan / och med frögd / och
 Gud må effter sitt nådiga löffte Mal. 3. vplås
 ta Himmelens fenster och sin wellsignelje
 nedes till eder och giuta / hwilket jag
 eder allom offhierrat önskar.

Heb. 13.

Mal. 3.
10. 17.

A M E N.

Rev: Doctis: & Humanis: DN. ERI-
 CO JOHANNIS Hald / Ecclesia

Christi Svecica, quæ Narva Livonorum colligitur.

Pastori vigilantissimo, & in Allentacta

Præposito Dignissimo.

Sic Christo extruxit templum *Vvra-*
 (gelius Heros;
 Et nova digna Deo est ædificata Do-
 (mus!
 Perpetuum Lumen Christum Dominūq;
 (fatemur,
 Cujus in æternos Gloria cella dies.

E 3

Vivet

Vivet & in toto felix VVrangeliu ævo,
 Dicetur Templi donec in orbe decus.
 Tuq; honor Eusebiæ vives Divine Sacerdos,
 Pagina dùm Templi docta loquetur opus.

Ita ap.

ANDREAS VIRGINIVS, Nob.

Pom. SS. Th. D. & Professor Primari-

*us: Rector Vniuersitatis pro t. Magni-
 ficus; ac Protosynedrij Adjessor.*

ERICVS JOHANNIS FALC:

Per Anag.

LVCIS ANCHORA, FINIES.

Sic loca dat populis, ubi Christu jugiter orent,
HERMANNVS & VVRANGELI-
Mavortis Heros inclytus! (VS
Templa Dei saxo veneramur structa novello;
Orando Christum flectimus;
Heroa versu dicimus.

Tuq; Vir Eusebiæ LVCes Encania pandens:
Sis usq; LVCIS ANCHORA,
Fidens piè, omne FINIES.

In felix auspiciu accin.

LAURENTIUS LUDENIUS, PH.

*& J. U. D. ac in Regiâ GUSTAVI-
 anâ Profelsor.*

ΦΑΛΚΙΕ,

ΔΑΚΙΕ, ῥήματι πνευματικῷ Θεὸς ἀρνία ἐδούκον
 Πρὸς χριστοῦ μίσημα μυσὶς νῦν Πίονα Νάον.
 Αὐτός ἐστ' αὖ κατέδου πτόλετρον υἱοῦ καὶ περικαλλές
 Εἰσελθὼν ἱερὸν πωλεῖν ἴος ἢ ἀγοράζειν,
 Καὶ κακὰ κερδαίνειν διητῆς, ἐκβαλλετο πάντας
 Κερδομίσις τ' ἐπέσω κένους προσέειπε χολωθεῖς

Εὐ ζαθέη εἰβλῶ εἰπὼ κεχαρσγμενον ἐσίν.

Εὐρυπυλῆς ὁ εἰὸς δ'αὐτοῦ, ἐστὶ δ'αὐτοῦ Λιτανείας,

Αὐτὰρ μὲν πᾶσι ἀνδρῶφ'οῖων ποιήσατε λησῶν.

Μαστεύεις γε καθ'ὡς τεῶ ἐν κηρύγματι θεῶ,

Τά τε καὶ κυῖον ἐχών, πικρὴν ἐν Ναῶ ἀγανῶ

ἄεθλῳ πύμανε καλαύροπι μῆλα καὶ ἀρνίας.

M. Johannes Gezelius,

W. mannus.

ERICVS JOANNIS FALCHIVS

Per Anag.

SCIO: IN HIS FACVLAVRENS, I.

Dum procul Hesperias Phæbus descendit in undas,
 Dum fugiens solem vesper jam claudit Olympum,
 Fusca dum veniunt Laxatâ nocte tenebra,
 Atq; soporiferis tenebris nox incubat atra;

Et circumvolitant totas Trieterica terras
 Terrificanteq; animos, intentantq; omnia mortem,
 Omnia perturbant hominem, præcordia torquent;
 Nullus adeſt plausus, Longævâq; gaudia nulla.

Ast fax Lustralis monstrans sua Lumina flammis
 Accensa, ignifluo candescit Lumine, grata &
 Omnes lætificat, Sygyias pellendo tenebras
 Atq; viam monstrat, duos sopitq; dolores.

Quid dē-

*4000

Quid dicam ulterius? vel quò mea carmina flebam?
 Inficias quis eat? ibi quin caligo recumbat
 Nullus ubi Summi scrutatur verba Iehovæ:
 Nullus ubi Christi rimatur facta colendi:
 Nullus ubi candor, nulla est Pietasq; Fidesq;
 Omnia sed vitij sunt nigrescentia fædis.

Sicetiam Templum hoc, HERMANNI nomine Sacrum,
 Olim prostratum jacuit plenumq; tenebris:

Nullus erat Pastor, nullus cui sacra ibi cura

At SCIO, quod tenebris bene IN HIS nasci FACULA
 VRENS,

Dilecte Affinis, Christi venerande Sacerdos,

Atq; Deo monstras Domino inservire Tonanti,

Vsibus & sacris Templum hoc sancusq; sacrasq;

I pede fausto, opto: semper fauste I FACULA VRENS!

I FACULA VRENS! IN terris HIS I pede fausto.

ANNO

ERICVs Iohannis Falkivs, SvecVs, NarVa

In TempLo Svecano Pastor, ac PræpositVs In

ALLentaka.

In synagoga Affinitatis, & debiti offi-
 cij tessera grat. sc.

Carolus Valeriani, Svecus.

